

НЕФИНАНСОВАТА ИНФОРМАЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ – СТЪПКА КЪМ ИНТЕГРИРАНАТА ОТЧЕТНОСТ

Магдалена Петрова-Кирова
mpetrova_kirova@abv.bg

**ВТУ „Тодор Каблешков“
1574 София, ул. „Гео Милев“ №158
БЪЛГАРИЯ**

Ключови думи: нефинансова информация, интегрирано отчитане, устойчиво развитие

Резюме: Всяка една стопанска единица (предприятие), осъществявайки своята дейност, се стреми към реализиране на положителен финансов резултат – печалба в края на отчетния период. Стопанската дейност е процес, обусловен от взаимосвързани стопански операции, протичащи в определена последователност. В резултат от протичането на тези операции, предприятието произвежда продукти или извършва услуги, преминавайки през четирите основни фази на възпроизводствения процес – снабдяване, производство, реализация и разпределение. За да осъществят кръгооборота на капитала, стопанските единици набавят ресурси от биосферата като ги влагат в производството. В резултат от дейността се образуват други ресурси, които се връщат пак в биосферата, под формата на вредни емисии, отпадъци, социални и здравословни последици, които оказват влияние върху крайните потребители. В условията на ограниченост на природните ресурси, все по-актуален е въпросът, свързан с тяхното целесъобразно разпределение и използване, успоредно с увеличаване благосъстоянието, както на отделните предприятия, така и на цялото общество, което е предпоставка за постигане на устойчиво развитие. Отговорността на стопанските единици за въздействието, което оказват върху обществото в социален, икономически и екологичен аспект, предполага предприятията да интегрират нефинансова информация във финансовите си отчети, отразявайки ефекта от извършената дейност. Включването на нефинансова и финансова информация в един отчетен документ или комплект от документи, се определя като интегрирано отчитане. От 01.01.2017г., в Закона за счетоводството в България, се въведе изискването за изготвяне на нефинансова декларация, която трябва да бъде включена в Годишния финансов отчет.

Въведение

Изготвянето на годишен финансов отчет (ГФО) от стопанските единици в края на отчетния период обикновено свързваме с представяне на тяхното финансово и имуществено състояние, с резултата от извършената стопанска дейност, както и с паричните постъпления и плащания през отчетния период. Развитието на индустрията и

причиненото от нея замърсяване на околната среда, както и изискванията за постигане на устойчиво развитие, определят публикуването само и единствено на финансова информация като крайно недостатъчно. За прехода към устойчива глобална икономика, съчетаваща от една страна дългосрочната рентабилност на стопанските субекти и опазването на околната среда и социалната справедливост от друга, съществено значение има оповестяването на нефинансова информация от социален и екологичен аспект.^[1]

Оповестяване на нефинансова информация според счетоводното законодателство. **Нефинансова декларация**

Транспонирането на Директива 2013/34/ЕС и хармонизирането на българската нормативна уредба със счетоводното законодателство на Европейския съюз, става възможно с влизането в сила на новия Закон за счетоводството от 01.01.2016 г. Чрез законодателните промени се въвежда изискване за изготвяне и оповестяване на нефинансова декларация, позната към 31.12.2015 г. като нефинансова информация по отношение на екологията и персонала.

На 13 април 2011 г. Европейската комисия, чрез своето съобщение, озаглавено „Акт за единния пазар – Дванадесет лоста за насърчване на растежа и укрепване на доверието – „Заедно за нов тип растеж“, определя необходимостта от подобряване представянето на социална и екологична информация от страна на предприятията, както и увеличаване на изискванията по отношение на нейната яснота и прозрачност, което спомага за измерването, наблюдението и управлението на резултатите от дейността на предприятията и тяхното въздействие върху обществото“.^[1]

Според Закона за счетоводство (ЗСч), в сила от 01.01.2016 г.^[2], изискването за оповестяване на нефинансова информация по отношение на екологията и персонала в доклада за дейността (който може да бъде и консолидиран доклад за дейността) на предприятията засяга:

- големите предприятия (според чл. 19, ал.5 Закон за счетоводството в сила от 01.01.2016 г.);
- предприятия от обществен интерес (ПОС) (параграф 1, т.22 от Закона за счетоводството в сила от 01.01.2016 г.). Според параграф 4 от Допълнителните разпоредби (ДР) на ЗСч, предприятията от обществен интерес се приравняват на големи, независимо от балансовата стойност на активите, нетните приходи от продажбите и средната численост на персонала;^[2]
- предприятия-майки от големи групи (чл. 45 от ЗСч в сила от 01.01.2016 г.), както и от средни и малки групи с поне едно ПОС (чл. 32 от ЗСч), освен ако предприятието-майка не е дъщерно предприятие на друго дружество и е включено в консолидиран доклад за дейността (чл.38, ал. 10 от ЗСч).

С приемането на Директива 2014/95/ЕС за изменение и допълнение на Директива 2013/34/ЕС се въвежда изискване за оповестяване на нефинансова информация в по-разширен вариант, под формата на нефинансова декларация, за:

1. предприятия, които са:

- големи предприятия (чл. 19, ал. 5 от ЗСч);
- предприятия от обществен интерес (параграф 1, т. 22 от ДР от ЗСч);
- предприятия, чиито среден брой служители за отчетната година надхвърля 500 души;

2. ПОС, които са предприятия-майки в голяма група, със средносписъчен брой служители (за групата) за финансовата година над 500 души (чл. 51 и чл. 52 от ЗСч).

Нефинансовата декларация следва да включва информация относно:

- предприятието – цел, стратегия, организационна структура, продукти, основни и спомагателни дейности на предприятието и пр.;
- политиките по отношение на екологичните и социалните въпроси, които предприятието е приело и следва;
- описание на дейности, които биха довели до неблагоприятно въздействие върху екологията, служителите и други социални дейности, както и описване на предстоящите цели, рискове и задачи по отношение на екологичните и социалните политики;
- показатели за резултатите от дейностите, във връзка с екологичните и социалните въпроси.^[2]

Информацията, която следва да бъде включена в нефинансовата декларация, може да бъде обобщена в три основни категории или групи (според вида информация):

I категория/група: икономическа информация – свързана с управлението на предприятието:

- описание на бизнес модела на предприятието: цел, стратегия, организационна структура, продукти, политики по отношение на основните и спомагателните дейности, следвани от предприятието и др.

II категория/група: екологична информация – свързана с опазването на околната среда:

- въздействие върху околната среда (особено в транспортния сектор);
- извършени разходи (направени инвестиции), във връзка с опазването на околната среда;
- описание на целите, рисковете и задачите, които следва да бъдат изпълнени от предприятието по отношение на неговата екологична политика;
- глоби/санкции за неспазване на нормативните актове в областта на околната среда.

III категория/група: социална информация, включваща:

- общ брой служители – по възрастови групи, пол, регион;
- съотношение на възнагражденията на жените спрямо мъжете по категории труд;
- политики по отношение правата на човека;
- случаи на дискриминация и предприети коригиращи действия и пр.

Сравнявайки информацията, представена в нефинансовата декларация и данните, отчетени във финансовите отчети на предприятието можем да направим заключението, че **информацията от НД** основно е **ориентирана към бъдещето** на предприятието, по отношение на неговата дейност, стратегия и политики, които е предприело и следва във връзка с екологичните и социалните въпроси. **Информацията във финансовите отчети** на предприятието е **ориентирана към миналото** на компанията и представя историческата картина на стопанската единица в края на отчетния период.

Всяка една стопанска единица има за цел дългосрочно да извършва дейността си, постигайки максимална печалба, чрез оптималното използване на всичките си ресурси: финансови, човешки, производствени, интелектуални, природни и социални, което е предпоставка за **устойчиво развитие** в самото предприятие т.е. **на микроравнище**. Що се отнася до **устойчивото развитие** в глобален аспект – **на**

макроравнище, то се определя като „задоволяване потребностите на настоящето (поколение), без да се компрометира възможността на бъдещите поколения да задоволяват своите потребности“.^[3] Изготвяйки нефинансова декларация предприятието докладва на заинтересованите страни (клиенти, доставчици, инвеститори, кредитори, общество и т.н.) за икономическите, социалните и екологичните си въздействия или как то допринася за устойчивото развитие, както на ниво организация, така и в глобален аспект.

За да могат инвеститорите и другите заинтересовани страни да оценят правилно резултатите от дейността, както и възможностите и рисковете за предприятието при неговото управление, е необходима връзка между социалната, икономическата и екологичната стойност. Точно тази взаимовръзка между финансова, нефинансова информация, рискове и резултати, се осъществява от интегрираното отчитане.

Интегрирано отчитане

Интегрираното отчитане е сравнително нов процес в икономическата теория и практика за предприятията в международен аспект. По света то вече се практикува, а в България все още прилагането му е ограничено.

Съществуват редица фактори освен пазарните, които влияят върху устойчивостта при функциониране на предприятията. Това са породените от човешкото поведение социални и екологични проблеми, водещи след себе си до влошаване на околната среда, недостиг на ресурси и пр. Факт е, че предприятията не функционират самостоятелно в изолирана среда, а постоянно взаимодействат с други икономически субекти като в резултат на извършване на своята дейност, те използват различни видове капитал: финансов, производствен, човешки, интелектуален, природен и социален.^[4] От друга страна заинтересованите лица (инвеститори, кредитори, доставчици, клиенти и др.) имат необходимост от достъп до по-подробна информация относно това въздействие и дали предприятията приемат социалното, екологичното и икономическото влияние на своето поведение. Това става възможно чрез интегриране на нефинансова информация във финансовия отчет във връзка с екологичната и социалната политики на предприятието, отразявайки ефектът от тяхното провеждане. Или информационните потребности на заинтересованите страни показват връзката между финансовата отчетност и отчитането на устойчивото развитие, което е предпоставка за тяхното интегриране.

Създаването и поддържането на стойност на базата на посочените по-горе шест вида капитал е основна концепция при съставянето на интегриран отчет. И ако до миналия век целта на предприятието е да увеличава стойността за акционера респ. инвеститора, то към настоящия момент приоритет на стопанската единица е да създаде стойност за всички участващи в организацията страни. Формите и структурата на капитала, при създаването на стойност, ще бъде различна за отделните предприятия в зависимост от отрасъла, в който функционират.

Според Б. Йонкова, „интегрираното отчитане е холистичен подход, който дава възможност на инвеститорите и другите заинтересовани страни правилно да оценят резултатите от дейността, възможностите и рисковете за дадено предприятие.“^[5] Интегрираното отчитане е процес, който представя резултати (чрез годишен интегриран отчет) относно това как организациите създават стойност във времето и тяхното влияние от икономическа, социална и екологична гледна точка.^[6]

Структурата на интегрирания отчет е изградена от шест основни елемента.^[6]

Таблица 1: Примерна структура на интегриран отчет

№	Елементи на интегрирания отчет	Съдържание
1.	Организационен преглед	<ul style="list-style-type: none"> - представяне на предприятието, на неговата мисия, визия и ценности; - предлагани продукти и услуги; - ключови теми, представени в отчета и заинтересовани страни; - обръщение на ръководството.
2.	Бизнес климат	<ul style="list-style-type: none"> - информация за макросредата, в която функционира предприятието включително спазване на законодателството; - информация за микросредата относно дейностите и стратегическите цели на организацията; - стойност на компанията; - управленска структура.
3.	Стратегически преглед	<ul style="list-style-type: none"> - анализират се постиженията на предприятието през годината и се очертават бъдещите очаквания; - описват се стратегическите цели на предприятието.
4.	Представяне – финансова и нефинансова информация	<ul style="list-style-type: none"> - обобщаване на финансовото състояние на компанията; - оповестяване на финансовите отчети; - показатели за ефективност; - иновации; - въздействие на организацията върху ресурсите.
5.	Корпоративно управление	<ul style="list-style-type: none"> - управление на риска: основни рискове (икономически, екологични и социални) и смекчаване на въздействието им; - политики по отношение на възнагражденията на персонала; - разпределение на дивиденди; - въздействие на предприятието (положително или отрицателно) върху ресурсите и взаимоотношенията, от които зависи вкл. подбор, развитие и задържане на кадри, здраве и безопасни условия на труд, постигнати резултати, иновации и пр.
6.	Административна част	<ul style="list-style-type: none"> - ключови показатели за изпълнение; - речник на термините и дефиниции; - известие за годишното общо събрание.

Ако се направи сравнение между структурата на интегрирания отчет и нормативните изисквания относно съдържанието на нефинансовата декларация, може да се обобщи, че в българското счетоводно законодателство, интегрираното отчитане съществува под наименованието „нефинансова информация“.

Заклучение

Постигане на равновесие между задоволяване на обществените потребности от транспорт от една страна, намаляване замърсяването на околната среда до минимум, чрез намаляване консумацията на невъзобновяеми източници на енергия от друга страна и не на последно място развитие на икономиката като цяло, са предпоставка за постигане на устойчиво развитие в сектор транспорт. Или за да бъдат задоволени информационните потребности на заинтересованите страни относно икономическото, социалното и екологичното въздействие на транспорта върху обществото като цяло, е необходимо транспортните предприятия да съставят интегриран отчет.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Директива 2014/95/ЕС <http://eur-lex.europa.eu>
- [2] Закон за счетоводството, ДВ бр.95 / 08.12.2015 г.
- [3] Доклад „Нашето общо бъдеще“ на Световната Комисия по Околна среда и развитие към ООН. 1987 г.
- [4] <http://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>
- [5] Йонкова Б. „Интегрираното отчитане – отговорност и отчетност“, Издателски комплекс – УНСС, София, 2012 г.
- [6] Busco С. и колектив, „Integrated reporting“, Springer, 2013

NON-FINANCIAL INFORMATION IN THE FINANCIAL STATEMENT – A STEP TOWARDS THE INTEGRATED REPORTING

Magdalena Petrova - Kirova
mpetrova_kirova@abv.bg

Todor Kableschkov University of Transport
158 Geo Milev Str., Sofia 1574,
BULGARIA

Key words: *non-financial information, integrated reporting, sustainable development*

Abstract: *By accomplishing its activities every enterprise aspires to realizing a positive financial result – profit at the end of the reporting period. The economic activity is a process characterized by economic operations in a particular sequence. As a result of the running of these operations, the enterprise produces goods or performs services passing by four fundamental phases of the reproductive process – supplying, production, realization and distribution. In order to put the circulating capital into effect, the enterprises extract resources from the biosphere that are invested in the production. As a result of the activity, other resources are formed that are returned to the biosphere in the form of harmful emissions, waste, social and health consequences that have an impact on the customers. Due to the limitation of natural resources, more and more popular is the topic over their appropriate distribution and usage alongside with improving the well-being not only for each enterprise but for the whole society which serves as a premise for achieving sustainable development. The responsibility of enterprises for the economic, social and environmental impact suggests that they integrated non-financial information in their financial statements reflecting the effect of their executed task. The incorporation of non-financial and financial information in a reporting document or a set of documents is determined by the integrated reporting. Since 01.01.2017, by the new Accountancy Act, some of the Bulgarian enterprises are obliged to prepare a non-financial statement which must be included in the annual financial statement.*